

Labyrint – een tentoonstelling van booleaanse ruimtes

De praktijk van het kunstenaars- en architectenduo Gijs Van Vaerenbergh (Pieterjan Gijs en Arnout Van Vaerenbergh, beiden Leuven, 1983) vertrekt vanuit een in scene gezette onwetendheid over wat 'architectuur' is, om zo te onderzoeken wat ze zou kunnen zijn. Naast 'gangbare' architectuuroopdrachten, creëren ze sinds 2007 sculpturale installaties en interventies die verwijzen naar architectuur, maar ook gestript zijn van tenminste één fundamenteel kenmerk: haar functionaliteit. Of toch als men die in strikte zin opvat, want de installaties van Gijs Van Vaerenbergh gaan wel degelijk een relatie aan met de toeschouwer, en grijpen in in het landschap en de ervaring daarvan.

Voor het programma rond 10 jaar C-Mine in Genk creëerde Gijs Van Vaerenbergh opnieuw een interventie die men kan situeren aan de ondergrens van de architectuur. Daarvoor gingen ze te rade bij een bestaande vorm van dysfunctionele bouwkunst, met een erg lange voorgeschiedenis: het labyrint, dat niet alleen ingaat tegen alle transparantie, maar dat buiten misschien verstrooiing geen welomschreven functie heeft. Waar eerdere werken van Gijs Van Vaerenbergh vaak bestaande structuren – kranen, een kerk, een serre – transformeerden tot een autonome sculptuur door hen van hun bruikbaarheid te strippen, vertrekken ze nu van een structuur die op zich al een soort anti-architectuur is.

'Labyrint' is in de eerste plaats een typologie die zich toont *als* typologie. Ten eerste gebeurt dit doordat de bewegingen van de gebruiker tot in het absurde worden gestuurd, zoals dat ook in de klassieke doolhof het geval is. Maar daarnaast wordt de klassieke structuur ook getransformeerd door een reeks booleaanse transformaties waardoor er binnen in de doolhof verschillende uitsparingen en doorzichten ontstaan die je toelaten om je te oriënteren ten opzichte van de structuur en de omgeving. Door deze transformaties kadert het doolhof zichzelf en de omgeving. Ook het productieproces en de afwerking blijven zichtbaar in het resultaat. Wie de mijnschachten beklimt, ziet het labyrint ten slotte als gematerialiseerd grondplan en als sculpturaal geheel – een perspectief dat haaks staat op wat een labyrint moet doen: zichzelf verhullen.

Men zou kunnen zeggen dat Gijs Van Vaerenbergh boven het eigen werk uittorent. Ook de toeschouwer wordt die blik gegund, als hij van bovenuit op de dwalende bezoekers neerkijkt – een blik die onwillekeurig doet denken aan die van het moordlustige schrijverspersonage Jack in een legendarische scene uit *The Shining*, waarin hij zich inbeeldt dat zijn familie verloren loopt in een maquette van de doolhof die buiten staat. Van elke doolhof gaat iets sardonisch uit, dat te maken heeft met de macht van de maker – een macht, en dus verantwoordelijkheid, die geen enkele architect vreemd zal zijn. Daar tegenover staan het vermaak en de sculpturale ervaring, die uiteraard een centrale rol krijgen binnen de context van C-mine. Dit vrolijk volgehouden evenwicht maakt dat 'Labyrint' zowel zijn eigen autonomie als zijn functionaliteit in vraag stelt.

Koen Sels

BIOGRAFIE

Gijs Van Vaerenbergh is een artistieke praktijk opgericht door Pieterjan Gijs (Leuven, 1983) en Arnout Van Vaerenbergh (Leuven, 1983) na hun studies architectuur. Hun werk bestaat in de eerste plaats uit publieke sculpturen, site-specifieke interventies en experimentele constructies. Dat levert een praktijk op die in het teken staat van een onderzoek naar de fundamenteën van het construeren zelf en de impact daarvan op de toeschouwer. Het duo gebruikt architecturale taal op een oneigenlijke manier, als medium voor relatief autonome en zelfreflexieve projecten. Met hun ingrepen wordt de ruimte getransformeerd en komen onderliggende, bijna evidente kwaliteiten aan de oppervlakte. Naast deze experimentele projecten maakt Gijs Van Vaerenbergh ook architectuurprojecten en opdrachten waarin ze de resultaten van hun experimenteel werk gebruiken. Op die manier volgen ze een traject in twee richtingen: van experiment naar architectuur en omgekeerd. Eerder werk omvat onder andere *The Upside Dome* (Leuven, 2010), *Reading between the Lines* (Borgloon, 2011), *Framework* (Leuven, 2012) en *Bridge* (Brussel, 2014). Momenteel staan ook een aantal architectuurprojecten in de steigers.